

Regionalny Program Operacyjny
Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

Materiał informacyjny
dotyczący realizacji projektów konkursowych
w ramach Działania 8.3
Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób
sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3

(Uwaga! Przepisy prawa unijnego i krajowego oraz dokumenty programowe związane ze wdrażaniem RPO WM 2014-2020 podlegają modyfikacjom, stąd w przypadku ich zmiany materiał informacyjny może stracić aktualność)

Wersja 1.1

Warszawa, maj 2018 r.

1. Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Obowiązujące standardy opieki nad dziećmi do lat 3 wynikają również z wymagań zawartych w treści następujących rozporządzeń:

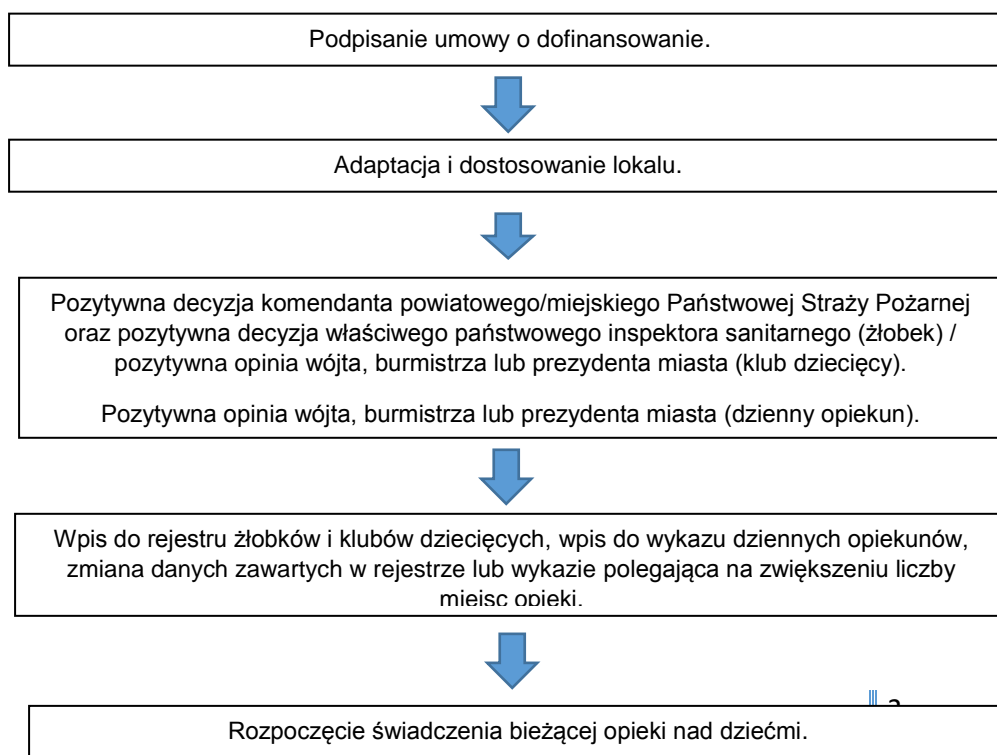
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zakresu programów szkoleń dla opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym, wolontariusza oraz dziennego opiekuna,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy,
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy.

Należy zwrócić dodatkowo uwagę na obowiązek zachowania zgodności projektu z zasadami horyzontalnymi UE, w szczególności z wymaganiami wynikającymi z aktualnych *Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020* (Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020).

Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. W ramach opieki realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna.

Zgodnie z art.26 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Rejestr prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego przy użyciu systemu teleinformatycznego. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta dokonuje wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych na podstawie wniosku o wpis do rejestru, złożonego przez podmiot zamierzający prowadzić żłobek lub klub dziecięcy. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta dokonuje wpisu do wykazu dziennych opiekunów na podstawie wniosku o wpis do wykazu, złożonego przez podmiot zatrudniający dziennego opiekuna lub osobę fizyczną prowadzącą działalność na własny rachunek.

Prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego bez wymaganego zgodnie z ustawą żłobkową wpisu (bądź też bez dokonania aktualizacji danych w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych) powoduje niekwalifikowalność wydatków związanych z prowadzeniem tych form opieki nad dzieckiem, z uwagi na niespełnienie warunków określonych w Podrozdziale 6.2 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz FS na lata 2014-2020* tj. niezgodność wydatków z obowiązującymi przepisami prawa krajowego.

Zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie IP może rozwiązać umowę z Beneficjentem, w przypadku kiedy projekt realizowany jest w sposób niezgodny z umową, a tym samym również niezgodnie z prawodawstwem krajowym. W przypadku rozwiązania umowy Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami.

Ponadto kwestie sankcji reguluje również Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Art. 60¹ § 1), zgodnie z którą, „kto wykonuje działalność gospodarczą bez wymaganego zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, wpisu do rejestru działalności regulowanej lub bez wymaganej koncesji albo zezwolenia, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny”.

2. Cel konkursów

Zgodnie z SzOOP, celem szczegółowym Działania 8.3 jest powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3.

3. Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020* wsparcie udzielone w ramach projektów w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 lub osobami z niepełnosprawnościami skierowane jest do:

- osób bezrobotnych lub osób biernych zawodowo pozostających poza rynkiem pracy ze względu na obowiązek opieki nad dziećmi do lat 3 lub osobami z niepełnosprawnościami, w tym do osób, które przerwały karierę zawodową ze względu na urodzenie dziecka lub przebywających na urlopie wychowawczym w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy;
- osób pracujących, sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3¹.

4. Typy operacji (zgodne z aktualną wersją SzOOP RPO WM 2014-2020)

Poddziałanie 8.3.1

- I. Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3, w formie żłobków (m.in. przyzakładowych) lub klubów dziecięcych i opiekuna dziennego oraz dostosowanie już istniejących miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami;
- II. Świadczenie usługi w postaci pokrycia części lub całości kosztów związanych ze świadczeniem bieżących usług opieki nad dziećmi do lat 3 w formach wskazanych w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 tj. za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym, u dziennego opiekuna lub zatrudnienie niani.

Poddziałanie 8.3.2

¹ W sytuacji gdy osoby przebywają na urlopie rodzicielskim lub wychowawczym i jednocześnie pracują w niepełnym wymiarze czasu, uznawane są również za osoby pracujące.

- I. Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3, w formie żłobków (m.in. przyzakładowych), lub klubów dziecięcych i opiekuna dziennego oraz dostosowanie już istniejących miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami;
- II. Świadczenie usługi w postaci pokrycia części lub całości kosztów związanych ze świadczeniem bieżących usług opieki nad dziećmi do lat 3 w formach wskazanych w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 tj. za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym, u dziennego opiekuna.

5. Kategorie działań

W ramach projektów ukierunkowanych na **tworzenie nowych miejsc opieki** nad dziećmi do lat 3 (I typ operacji) w formie żłobków, klubów dziecięcych oraz u dziennego opiekuna możliwe są m.in. następujące kategorie działań:

- dostosowanie pomieszczeń do potrzeb dzieci, w tym do wymogów budowlanych, sanitarno-higienicznych, bezpieczeństwa przeciwpożarowego, organizacja kuchni, stołówek, szatni zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania, itp.²,
- zakup i montaż wyposażenia (w tym m. in. meble, wyposażenie wypoczynkowe, wyposażenie sanitarne, zabawki)³,
- zakup pomocy do prowadzenia zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, specjalistycznego sprzętu oraz narzędzi do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci, wspomaganie rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania,
- wyposażenie i montaż placu zabaw wraz z bezpieczną nawierzchnią i ogrodzeniem⁴,
- modyfikacja przestrzeni wspierająca rozwój psychoruchowy i poznawczy dzieci⁵,
- zapewnienie bieżącego funkcjonowania utworzonego miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, w tym np.: koszty wynagrodzenia personelu zatrudnionego w miejscu opieki nad dziećmi do lat 3, koszty opłat za wyżywienie i pobyt dziecka,
- przeszkolenie w zawodzie dziennego opiekuna, odbycie szkolenia uzupełniającego,
- inne wydatki, o ile są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania miejsca opieki nad dziećmi do lat 3.

Ww. wydatki mogą być ponoszone również na dostosowanie istniejących miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w żłobkach, klubach dziecięcych lub u dziennego opiekuna⁶ do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, jednak wyłącznie w zakresie bezpośrednio wynikającym z diagnozy potrzeb konkretnych dzieci i stopnia niedostosowania placówki.

Pokrycie kosztów związanych z **bieżącym świadczeniem usług** opieki nad dziećmi do lat 3 (II typ operacji) obejmuje:

- opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, do zapłaty których jest zobowiązany rodzic,

² Możliwe wyłącznie w sytuacji, gdy podmiot zatrudniający dziennego opiekuna udostępnia lokal w celu sprawowania opieki przez dziennego opiekuna.

³ j.w.

⁴ j.w.

⁵ j.w.

⁶ Za wyjątkiem działań wykluczonych dla tej formy opieki.

- wynagrodzenie oraz koszty składek na ubezpieczenia społeczne niani sprawującej opiekę nad dzieckiem, które opłaca rodzic zgodnie z umową o świadczenie usług oraz zgodnie z ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3⁷.

Pokrycie kosztów związanych z bieżącym świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3 (II typ operacji), nie będzie realizowane w ramach projektów ukierunkowanych na tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (I typ operacji) w formie żłobków, klubów dziecięcych oraz u dziennego opiekuna, w trakcie trwania ich finansowania ze środków EFS i okresu trwałości tzn. koszty poniesione na sfinansowanie usługi bieżącej opieki nad dziećmi, nie mogą być wykazywane jednocześnie jako koszty utworzenia nowego miejsca opieki nad dziećmi do lat 3.

6. Wdrażanie projektów

- Rozliczanie opłat za pobyt dziecka w żłobku, pobieranych od rodziców/opiekunów prawnych dzieci (konkursy ogłaszane w 2016r.).

W przypadku konkursów ogłaszanych w 2016r., z wymaganym spełnieniem kryterium dostępu „W przypadku pobierania opłat od opiekuna prawnego, opłata nie stanowi więcej niż 20% bieżących kosztów związanych ze świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3...” Beneficjent przy rozliczaniu wydatków we wnioskach o płatność, związanych z opłatami rodziców/opiekunów prawnych dzieci, jest zobowiązany do przestrzegania dopuszczalnego limitu 20% wynikającego z kryterium dostępu. Ewentualne pomniejszenia lub zwiększenia opłat ponoszonych przez rodziców/opiekunów prawnych dzieci powinny zostać rozliczane w kolejnych okresach rozliczeniowych, w taki sposób, aby nie przekroczyć dopuszczalnego limitu 20%. Każdorazowe przekroczenie tego limitu w rozliczeniach wydatków będzie skutkowało niespełnieniem kryterium dostępu, a w efekcie konieczność zwrotu przyznanego dofinansowania.

Przez zapewnienie bieżącego funkcjonowania utworzonego miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 w projektach ukierunkowanych na tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 rozumie się wszystkie ponoszone wydatki niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tego miejsca (Beneficjent w regulaminie uczestnictwa w projekcie powinien wymienić katalog tych kosztów) w tym: koszty wynagrodzenia personelu zatrudnionego w miejscu opieki nad dziećmi do lat 3, koszty żywienia dzieci, koszty związane z utrzymaniem lokalu, w którym świadczona jest opieka nad dziećmi do lat 3. Załóżmy, że w miesiącu wynoszą one 500 PLN. Pobierana opłata od opiekunów prawnych, która jest wliczana do wkładu własnego Beneficjenta nie może przekroczyć kwoty w wysokości 100 PLN. Należy zaznaczyć, że część kosztów ze wskazanego katalogu może ulegać zmianom w czasie trwania projektu. Dotyczy to przede wszystkim kosztów związanych z wyżywieniem dzieci, które w danym miesiącu nie korzystały z opieki. W takim przypadku w Regulaminie korzystania ze wsparcia Beneficjent powinien określić tę część kosztów, która jest stała i która może zostać np. zmniejszona w przypadku, gdy dziecko nie korzystało z opieki. Beneficjent powinien też w niniejszym Regulaminie określić zasady zmniejszenia opłaty dla opiekunów. Wówczas opłata opiekunów musi być adekwatna do zapisów w Regulaminie. Część tej opłaty, przekazywanej jako wkład własny Beneficjenta, też będzie zmienna. Zaleca się pobieranie opłat od opiekuna prawnego w okresach miesięcznych z dołu, żeby prawidłowo wyliczyć tę jej część, która będzie mogła być zaliczona do wkładu własnego Beneficjenta. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że korzystanie z opcji zaliczania opłat wnoszonych

⁷ W przypadku osób pracujących koszty składek na ubezpieczenia społeczne pokrywane w stosownych przypadkach przez ZUS zgodnie z ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego zgodnie z przepisami o minimalnym wynagrodzeniu za pracę nie są objęte dofinansowaniem w ramach projektu.

W ramach projektu można sfinansować wyłącznie te składki na ubezpieczenia społeczne które są opłacane przez rodzica. W przypadku osób pozostających bez pracy koszty składek na ubezpieczenia społeczne, które są opłacane przez rodzica są wydatkiem kwalifikowalnym w projekcie.

przez opiekunów prawnych dzieci do wkładu własnego Beneficjenta wymaga od niego szczególnej uwagi przy rozliczaniu projektu i składaniu wniosku o płatność.

IZ RPO oprócz miesięcznego rozliczania kosztów związanych z pobieraniem opłat za pobyt dziecka w żłobku od rodziców/opiekunów prawnych dzieci, dopuszcza również rozliczanie przez Beneficjentów opłat pobieranych od opiekunów prawnych dzieci na koniec realizacji projektu (za zgodą właściwej IP).

- Wydłużanie fazy przygotowawczej przy organizacji żłobka (konkursy ogłaszane w 2016r. i 2017r.).

Zgodnie z kryterium dostępu okres realizacji projektu nie przekracza 30 miesięcy, przy czym przez okres maksymalnie 24 miesięcy może być współfinansowana ze środków EFS bieżąca działalność nowo utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do 3 lat oraz przez okres maksymalnie 12 miesięcy względem konkretnego dziecka i opiekuna może być finansowana bieżąca usługa opieki nad dziećmi do 3 lat. Okres realizacji projektu rozumiany jest jako całkowity czas trwania projektu, w którym mieszczą się wszystkie działania. Obejmuje również współfinansowanie fazy przygotowawczej trwającej nie dłużej niż 6 miesięcy służącej przygotowaniu bazy lokalowej niezbędnej do uruchomienia przedmiotowych miejsc.

Zgodnie ze stanowiskiem IZ RPO nie ma możliwości wydłużenia okresu współfinansowania fazy przygotowawczej żłobka w przypadku projektów opisanych w złożonych wnioskach o dofinansowanie oraz projektów w odniesieniu do których podpisana została już umowa o dofinansowanie. Przedmiotowe stanowisko wynika z zapisów *Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020*.

Jednakże IZ RPO dopuszcza sytuację, że do okresu trwania fazy przygotowawczej powinny być wliczane okresy faktycznego wykonywania prac remontowych lub adaptacji, bez okresów wstrzymania prac w związku z uzyskiwaniem pozwoleń, w których de facto nie mogą odbywać się żadne prace adaptacyjne.

Należy jednak przy tym pamiętać o zachowaniu całkowitego okresu realizacji projektu i okresów realizacji poszczególnych typów operacji. Konieczne jest również uwzględnienie przez Beneficjenta, że zawieszenie biegu fazy przygotowawczej w związku z oczekiwaniami na pozwolenia spowoduje automatyczne skrócenie okresu dofinansowania bieżącego funkcjonowania powstałych w wyniku projektu miejsc lub konieczność jego wydłużenia poprzez aneksowanie umowy o dofinansowanie (w tym przypadku stosowną decyzję podejmuje IP RPO WM).

- Kwalifikowalność uczestników projektu (konkursy ogłaszane w 2016r. i 2017r.).

Celem wsparcia projektów realizowanych w ramach Działania 8.3 jest umożliwienie powrotu do aktywności zawodowej osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3. Zgodnie z zapisami zawartymi w Podrozdziale 8.3 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, co do zasady, kwalifikowalność uczestnika projektu potwierdzana jest bezpośrednio przed udzieleniem mu pierwszej formy wsparcia w ramach projektu, przy czym jeżeli charakter wsparcia uzasadnia prowadzenie rekrutacji na wcześniejszym etapie realizacji projektu – kwalifikowalność uczestnika projektu potwierdzana może być na etapie rekrutacji do projektu.

Biorąc pod uwagę cel i charakter wsparcia udzielanego w ramach Działania 8.3, osoby które w momencie rekrutacji do projektu spełniały kryteria uczestnictwa w projekcie, a jeszcze przed rozpoczęciem wsparcia podjęły zatrudnienie należy zakwalifikować do projektu, jeżeli podjęcie pracy przez uczestnika projektu spowodowane było zapewnieniem wsparcia w postaci opieki nad dzieckiem

w ramach projektu. W takiej sytuacji podjęcie pracy przez uczestnika nie powinno stanowić przyczyny niekwalifikowania wydatków związanych z finansowaniem usług opieki dziecka. Takie podejście byłoby nieracjonalne i stwarzałoby ryzyko szybkiej utraty pracy przez byłego uczestnika projektu, który byłby pozbawiony wsparcia w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem po podjęciu zatrudnienia.

- Kwalifikowalność szkoleń dla niań w ramach projektu.

Opieka nad dziećmi sprawowana przez nianię stanowi usługę, której koszty mogą być sfinansowane w ramach projektu dofinansowanego z EFS. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020* w przypadku projektów uwzględniających opiekę w formie niani, możliwe jest pokrycie kosztów jej wynagrodzenia oraz kosztów składek na ubezpieczenie społeczne ponoszonych przez opiekunów dzieci.

Niemniej jednak zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020* istnieje możliwość zastosowania mechanizmu racjonalnych usprawnień. Oznacza to możliwość sfinansowania specyficznych usług dostosowawczych, przyczyniających się do osiągnięcia celu projektu. Szkolenie niani jako mechanizm racjonalnych usprawnień można zastosować, gdy w trakcie realizacji projektu okazało się, że dziecko którym miała się opiekować niania jest dzieckiem z niepełnosprawnościami, a niania miała być nianią "ogólną". Natomiast w przypadku gdy od początku realizacji projektu wiadomo, że dziecko którym ma się opiekować niania jest niepełnosprawne - to trzeba szukać takiej niani na rynku, która ma umiejętności i wiedzę niezbędne do opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością i nie wymaga szkolenia lub zaplanować od razu we wniosku o dofinansowanie takie szkolenie jako element projektu.

- Sposób postępowania przy wyborze niań / wybór niań do projektu

Jednostka samorządu terytorialnego, jako wnioskodawca dofinansowania ze środków UE, jest zobowiązana przy zakupie towarów i usług do stosowania procedur wynikających z przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych. Na gruncie przepisów ustawy PZP brak jest wyłączenia z obowiązku stosowania przepisów tej ustawy w zakresie usługi sprawowania opieki nad dziećmi przez nianie (art. 4 ustawy PZP).

W/w usługi są wyodrębnione rodzajowo w przepisach ustawy z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat. Zgodnie z art. 50 ust. 1 w/w ustawy nianią jest osoba fizyczna sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanej dalej "umową uaktywniającą". Niania sprawuje opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia (ust. 2). Umowa uaktywniająca jest zawierana w formie pisemnej między nianią a rodzicami albo rodzicem samotnie wychowującym dziecko (ust. 3). Umowa uaktywniająca określa w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) cel i przedmiot umowy;
- 3) czas i miejsce sprawowania opieki;
- 4) liczbę dzieci powierzonych opiece;
- 5) obowiązki niani;
- 6) wysokość wynagrodzenia oraz sposób i termin jego wypłaty;
- 7) czas, na jaki umowa została zawarta;
- 8) warunki i sposób zmiany, a także rozwiązania umowy.

Ponadto w/w usługi mogą być świadczone przez otwarty a nie zamknięty krąg wykonawców będących osobami fizycznymi zdolnymi do ich świadczenia. Po za tym wybór przez jednostkę samorządu terytorialnego niań do świadczenia w/w usług w ramach projektu RPO WM 2014-2020 pozwala na oszacowanie wartości przedmiotu zamówienia przy uwzględnieniu wartości miesięcznego

wynagrodzenia brutto, czasu świadczenia usługi oraz liczby osób świadczących wskazaną usługę. Wskazane argumenty przemawiają za koniecznością zastosowania przez jst procedur przewidzianych w ustawie PZP do wyboru nian świadczących usługi w zakresie opieki nad dziećmi.

Ewentualne zastosowanie przez gminę do wyboru wykonawcy usługi opieki nad dziećmi świadczonej przez nianie procedury rozeznania rynku w ramach zasady konkurencyjności mogłoby mieć miejsce w przypadku wykazania przez jst obiektywnych trudności i niedogodności związanych z zastosowaniem procedur zamówień publicznych do wyboru nian wynikających ze specyfiki przedmiotu zamówienia oraz założeń projektu. W szczególności zastosowanie procedury rozeznania rynku byłoby uprawnione w przypadku wykazania przez gminę braku prawnej możliwości sporządzenia SIWZ lub rozstrzygnięcia postępowania przetargowego dla przedmiotowego projektu.

Jednocześnie na gruncie postanowień *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* brak jest wystarczających podstaw do zatrudnienia przez jst nian do projektu z pominięciem procedury rozeznania rynku (zasada konkurencyjności), w przypadku zamówień na usługi nian w projekcie o wartości łącznej 20.000-50.000 PLN netto.

Należy podkreślić, że opieka nad dziećmi sprawowana przez nianie w projekcie realizowanym w ramach PI 8iv stanowi usługę, zatem niania nie jest ani uczestnikiem projektu, ani nie stanowi personelu projektu.

- Odzyskiwanie środków

Obowiązek zwrotu odsetek (od środków wypłaconych w formie zaliczki i podlegających odzyskaniu od Beneficjenta) uzależniony jest od tego czy mamy do czynienia z „nieprawidłowością” w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 czy „wydatkiem niekwalifikowalnym niestanowiącym nieprawidłowości” (nie każdy bowiem wydatek niekwalifikowalny stanowi nieprawidłowość, np. korekta podatku VAT). Bez względu na moment wykrycia, stwierdzenie w projekcie wydatku niekwalifikowalnego niestanowiącego nieprawidłowości nie powoduje naliczania odsetek. Natomiast odsetki nalicza się od nieprawidłowości stwierdzonych zarówno przed, jak i po zatwierdzeniu wniosku o płatność.

- Przyporządkowanie wydatków do kategorii kosztów bezpośrednich lub pośrednich

Kwestia przyporządkowania wydatków (w szczególności związanych z wynagrodzeniem dyrektora/kierownika żłobka, opłatami za wynajem lokalu na żłobek, utrzymaniem czystości, opłatami za media w żłobku) do kategorii kosztów jest rozpatrywana indywidualnie dla każdego projektu.

Kluczowe znaczenie ma sposób opisanie wydatku we wniosku o dofinansowanie, a konkretnie fakt jego powiązania z funkcjonowaniem żłobka (jego obsługą merytoryczną) czy też zarządzeniem, obsługą projektu.

Koszty ściśle związane z funkcjonowaniem podmiotów opieki nad dziećmi do lat 3, powinny być ponoszone w ramach kosztów bezpośrednich. Należy zauważyć, że przyporządkowanie wydatku dotyczącego wynagrodzenia dyrektora placówki do kosztów bezpośrednich powinno wynikać z wykonywanych obowiązków, obejmujących zadania/czynności związane z funkcjonowaniem placówki. W przypadku natomiast, gdy dyrektor placówki pełni jednocześnie funkcję koordynatora/kierownika projektu, jego wynagrodzenie powinno zostać ujęte w kosztach pośrednich, gdyż związane jest z obsługą, zarządzeniem projektem.

Definicja kosztów pośrednich zawarta w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* obejmuje wszystkie koszty administracyjne związane z obsługą projektu, których szczegółowy choć otwarty katalog został wskazany w ww. wytycznych (8 Rozdział - Szczegółowe warunki i procedury kwalifikowalności wydatków dla Europejskiego Funduszu Społecznego, 8.4 Koszty pośrednie w projektach finansowanych z EFS). Należy podkreślić, że

Beneficjent zobowiązany jest do wykazywania kosztów pośrednich w każdym składanym wniosku o płatność w wysokości ustalonego % poniesionych, udokumentowanych i zatwierdzonych w ramach Projektu wydatków bezpośrednich.

- Kwalifikowanie do grupy docelowej osób ubezpieczonych w KRUS i osób prowadzących działalność gospodarczą, w ramach Działania 8.3.

Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020* grupę docelową wsparcia mogą stanowić osoby pracujące, sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3. Definicja pojęcia „osoby pracujące”, zawarta w Podrozdziale 2.2 ww. wytycznych, potwierdza kwalifikowalność do projektu zarówno osób prowadzących działalność gospodarczą oraz osób prowadzących gospodarstwo rolne wraz z członkami rodzin bezpłatnie pomagającymi osobom prowadzącym działalność gospodarczą oraz gospodarstwo rolne.

W celu weryfikacji danych potwierdzających prowadzenie działalności rolniczej, dokumentem właściwym będzie wystawione przez KRUS aktualne zaświadczenie potwierdzające podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacanie składek na ubezpieczenie za ostatni okres rozliczeniowy przed dniem jego złożenia.

- Wybór wykonawców usług zgodnie z zasadą konkurencyjności.

Zwrócić należy uwagę, że zapisy podrozdziału 6.5 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR EFS, Funduszu Spójności na lata 2014-2020* z dnia 19.09.2016r. regulują kwestie udzielania zamówień w ramach projektów realizowanych przez Beneficjentów. W przypadku zamówień przekraczających wartość 50 tys. PLN netto (bez VAT) udzielanie zamówień w przez Beneficjentów nie zobowiązanych do stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych odbywa się zgodnie z zasadą konkurencyjności opisaną w podrozdziale 6.5 sekcji 6.5.2 *Wytycznych*. Przy zamówieniach o wartości od 20 tys. PLN netto (bez VAT) do 50 tys. PLN netto (bez VAT) obowiązującą procedurą jest rozeznanie rynku (sekcja 6.5.1).

Zgodnie z zapisami podrozdziału 6.5 pkt 8 lit a) *Wytycznych*, możliwe jest niestosowanie procedur określonych w niniejszym podrozdziale przy udzielaniu zamówień m.in. wówczas, gdy w wyniku przeprowadzenia procedury określonej w sekcji 6.5.2 nie wpłynęła żadna oferta, lub wpłynęły tylko oferty podlegające odrzuceniu, albo wszyscy wykonawcy zostali wykluczeni z postępowania lub nie spełnili warunków udziału w postępowaniu, pod warunkiem, że pierwotne warunki zamówienia nie zostały w istotny sposób zmienione. Stosownie zaś do zapisów sekcji 6.5.2 pkt 2 lit a) „w przypadku beneficjenta, który nie jest zamawiającym w rozumieniu Pzp, zamówienia nie mogą być udzielane podmiotom powiązanim z nim osobowo lub kapitałowo, z wyłączeniem zamówień sektorowych oraz zamówień określonych w podrozdziale 6.5 pkt 8 lit g lub h. W przypadku celu tematycznego 1 udzielanie zamówień podmiotom powiązanim jest możliwe za zgodą IZ RPO. Zawarcie umowy z podmiotem powiązanim kapitałowo lub osobowo w przypadkach określonych w podrozdziale 6.5 pkt 8 lit a-f lub i-l jest dopuszczalne za zgodą właściwej instytucji będącej stroną umowy o dofinansowanie”. Z powyższego wynika, że Beneficjent może zawrzeć umowę z podmiotem powiązanim, ale za zgodą właściwej instytucji będącej stroną umowy.

Zapisy całego podrozdziału 6.5, włącznie z sekcją 6.5.1 jak i 6.5.2 należy czytać całościowo a nie posługiwać się nimi wybiórczo. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że zapis pkt 8 lit a podrozdziału 6.5 mówi o niestosowaniu procedur w nim określonych, a nie o niestosowaniu jego zapisów (przepisów). Zapis 6.5 pkt 8 lit a umożliwia więc Zamawiającemu (Beneficjentowi) wybór Wykonawcy poza procedurą konkurencyjną, na warunkach w nim określonych, co oznacza, że Beneficjent nie ma obowiązku ponawiać tej procedury w sytuacji m.in. gdy nie wpłynęła żadna oferta. Nie zwalnia go to jednak z obowiązku uzyskania zgody właściwej instytucji, w przypadku gdy

zamówienie ma zostać udzielone podmiotowi powiązanemu. Zapis 6.5.2 pkt 2 lit a) wprost odnosi się do przypadku, o którym mowa w zapisie 6.5 pkt 8 lit a).

Aktualnie obowiązujące skorygowane zapisy sekcji 6.5.2 pkt 2 lit a) *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR EFS, Funduszu Spójności na lata 2014-2020* z dnia 19.07.2017r. stanowią, że „wyjątkowo w przypadku, w którym umożliwienie podmiotowi powiązanemu wzięcia udziału w postępowaniu jest uzasadnione ze względu na specyfikę projektu lub typ beneficjenta, a wybór wykonawcy będącego podmiotem powiązanym będzie dokonany zgodnie z procedurą opisaną w niniejszym podrozdziale, IZ PO może wyrazić zgodę na wyłączenie zakazu w odniesieniu do danego postępowania przed jego przeprowadzeniem”.

Tak więc w tym przypadku dopuszcza się możliwość zawarcia umowy Beneficjenta z podmiotem powiązanym z nim osobowo lub kapitałowo, ale za zgodą właściwej Instytucji Zarządzającej przed przeprowadzeniem postępowania wyboru wykonawcy.

- Stosowanie reguły proporcjonalności.

Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2010 wskazują, że zgodnie z regułą proporcjonalności, w przypadku nieosiągnięcia założeń merytorycznych projektu właściwa instytucja będąca stroną umowy może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne. Wysokość wydatków niekwalifikowalnych uzależniona jest od stopnia nieosiągnięcia założeń merytorycznych projektu. Wydatki niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności obejmują wydatki związane z zadaniem merytorycznym (zadaniami merytorycznymi), którego/-ych założenia nie zostały osiągnięte oraz proporcjonalnie koszty pośrednie.

Zasadność rozliczenia projektu w oparciu o regułę proporcjonalności oceniana jest przez właściwą instytucję, według stanu na zakończenie realizacji projektu na etapie weryfikacji końcowego wniosku o płatność.

Dodatkowo fakultatywność stosowania reguły proporcjonalności potwierdzono poprzez odpowiednie zapisy ww. wytycznych dające możliwość całkowitego odstąpienia od rozliczenia projektu zgodnie z regułą proporcjonalności lub obniżenia wysokości albo odstąpienia od żądania zwrotu wydatków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności.

Decyzja w tym zakresie jest autonomicznym rozstrzygnięciem instytucji będącej stroną umowy o dofinansowanie. Każdy wniosek beneficjenta w zakresie odstąpienia od reguły proporcjonalności lub obniżenia wysokości wydatków niekwalifikowalnych winien być rozstrzygany indywidualnie, przy uwzględnieniu uzasadnienia przyczyn nieosiągnięcia założeń, w szczególności jego starań zmierzających do osiągnięcia założeń projektu.

- Pomoc publiczna.

Zgodnie z art.107 ust.1 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), wsparcie udzielone na rzecz podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą podlega przepisom o pomocy publicznej o ile zostaną spełnione jednocześnie następujące przesłanki, tj. gdy wsparcie:

- 1) Jest udzielane przez Państwo lub ze środków państwowych,
- 2) Przedsiębiorca uzyskuje przysporzenie na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku,
- 3) Ma charakter selektywny (uprzywilejowuje określonego przedsiębiorcę lub przedsiębiorstwa albo produkcje określonych towarów),
- 4) Grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi UE.

Mając na uwadze charakter i specyfikę działalności w zakresie świadczenia usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3 należy przyjąć, że w praktyce działalność ta co do zasady nie ma charakteru

transgranicznego, brak jest bowiem zainteresowania ze strony obywateli zamieszkujących w innych państwach członkowskich do korzystania z usług opiekuńczych w placówkach zlokalizowanych w Polsce, w szczególności oddalonych od granicy. Działalność ta ma przede wszystkim charakter lokalny i w związku z tym, dofinansowanie działalności w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 nie będzie groziło zakłóceniem konkurencji oraz nie wpłynie na wymianę handlową między państwami członkowskimi i tym samym nie będzie stanowiło pomocy publicznej w rozumieniu art.107 ust.1 TFUE. Tym samym działania z zakresu łączenia życia zawodowego i rodzinnego w zakresie zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 powinny zostać w całości wyłączone spod zasad pomocy publicznej.

Powyższe stanowisko może być stosowane w większości przypadków, niemniej jednak w przypadku obszarów przygranicznych należy zastosować zindywidualizowane podejście, obejmujące weryfikację czy udzielona pomoc nie powoduje zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej między państwami członkowskimi. Ponadto, w przypadku gdy dany podmiot prowadzi zarówno wyżej opisaną działalność opiekuńczą, jak również działalność komercyjną (polegającą np. na wynajmie pomieszczeń, organizacji zajęć i kursów językowych), należy zapewnić odpowiednio rozdział księgowy i finansowy obu rodzajów działalności, w celu uniknięcia wystąpienia przesłanek pomocy publicznej.

- Personel projektu i baza personelu

Zgodnie z *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w okresie programowania 2014-2020* wydatków personel projektu stanowią **osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu** na podstawie stosunku pracy, osoby samozatrudnione w rozumieniu ww. wytycznych (tj. osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które są beneficjentami projektów), osoby współpracujące (tj. osoby fizyczne podlegające obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym) w rozumieniu art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wolontariusze wykonujący świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Osoby zaangażowane do realizacji zadań w projekcie na podstawie stosunku cywilnoprawnego, od dnia wejścia w życie zmienionych *Wytycznych (23.08.2017r.)*, nie są traktowane jako personel projektu a jako wykonawcy usługi zlecanej przez beneficjenta.

Niemniej jednak, biorąc pod uwagę fakt, iż okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektu może przypadać na okres przed podpisaniem umowy o dofinansowanie (jednak nie wcześniej niż 1 stycznia 2014 r.) zauważyć należy, że:

- wszystkie osoby zaangażowane na podstawie umów cywilnoprawnych, które są wybierane do realizacji zadań w projekcie w drodze postępowania ogłoszonego po wejściu w życie zmienionych *Wytycznych*, nie mogą być traktowane jako personel projektu i tym samym nie będą w stosunku do nich obowiązywać zapisy podrozdziału 6.15 *Koszty związane z zaangażowaniem personelu* (w szczególności dane tych osób nie będą wprowadzane do Bazy personelu);
- osoby zaangażowane na podstawie umów cywilnoprawnych na podstawie poprzedniej wersji *Wytycznych*, traktowane są jako personel projektu, co wiąże się z koniecznością weryfikowania i monitorowania spełnienia przez te osoby wymogów wynikających z podrozdziału 6.15. Pomimo zmiany definicji personelu w *Wytycznych*, projektodawca nadal ma obowiązek m.in. monitorowania czasu pracy w Bazie personelu tych osób, z uwagi na fakt, iż osoby te pozostają personelem projektu do czasu wygaśnięcia stosunku cywilnoprawnego powstałego na mocy poprzedniej wersji *Wytycznych*.

Personel projektu należy podzielić na:

- **personel administracyjny**, rozliczany w ramach kosztów pośrednich, którego nie wykazujemy w Bazie personelu SL2014 np. koordynator lub kierownik projektu oraz inny personel bezpośrednio zaangażowany w zarządzanie, rozliczanie, monitorowanie projektu lub prowadzenie innych działań administracyjnych w projekcie;
- **personel merytoryczny i obsługowy żłobka**, rozliczany w ramach kosztów bezpośrednich, wykazywany w Bazie personelu SL2014 tj. personel zatrudniony w miejscu opieki nad dzieckiem do lat 3 np. opiekun, dietetyk, osoba sprzątająca, personel kuchni, pielęgniarka, konserwator).

Zakres obowiązków personelu projektu musi być powiązany z zadaniami realizowanymi w ramach projektu.

Do personelu projektowego nie zaliczamy niań (wykonawcy usług).

Beneficjent ma obowiązek wypełniania bazy personelu wynikający z podpisanej umowy o dofinansowanie oraz *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w okresie programowania 2014-2020*.

W bazie powinny znaleźć się dane osób zaangażowanych do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu, które wykonują osobiście – zgodnie z aktualną definicją personelu projektu w Wytycznych. Zalecamy, aby Beneficjent uzupełniał dane bieżąco, na pewno nie później niż przed przekazaniem do instytucji wniosku o płatność zawierającego wydatki danego personelu.

- Sposób monitorowania wskaźników rezultatu

Zgodnie z Załącznikiem nr 2 do *Wytycznych Ministra Rozwoju i Finansów w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* (Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych):

- Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu [osoby]

Wskaźnik mierzy liczbę osób pracujących, które dzięki wsparciu otrzymanemu w ramach projektu powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka w wyniku działań związanych z zapewnieniem miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. We wskaźniku należy wykazać osoby, które wróciły na rynek pracy po urlopie macierzyńskim lub rodzicielskim. We wskaźniku uwzględniane są osoby, które w dniu przystąpienia do projektu były pracujące. Osoby pracujące definiowane jak we wskaźniku *liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie*.

Data zakończenia udziału w projekcie jest data zakończenia wsparcia w postaci zapewnienia miejsca opieki nad dzieckiem do lat 3, z którego uczestnik skorzystał (podjęcie zatrudnienia nie oznacza zakończenia udziału w projekcie) lub data przerwania udziału w projekcie z powodów innych niż podjęcie zatrudnienia.

We wskaźniku można wykazać osobę, która zarówno powróciła do pracy w trakcie trwania opieki nad dzieckiem do lat 3, jak i tę, która powróciła do pracy w ciągu 4 tygodni po zakończeniu udziału w projekcie. Jeśli jednak dana osoba powróci na rynek pracy w trakcie trwania projektu (korzystania z opieki nad dzieckiem do lat 3), wówczas może być wykazana we wskaźniku jedynie w przypadku, kiedy pracuje w momencie zakończenia udziału w projekcie lub do 4 tygodni po projekcie.

- Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu [osoby]

Wskaźnik mierzy liczbę osób, które dzięki wsparciu EFS w zakresie zapewnienia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz, w przypadku gdy wynika to ze zdiagnozowanych potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia (diagnoza opcjonalna) - w zakresie aktywizacji zawodowej - znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu.

Wskaźnik mierzy liczbę osób, które w dniu przystąpienia do projektu były bezrobotne lub biernie zawodowo.

Definicja osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo zgodna z definicjami wskaźników pn.: *liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie* oraz *liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie*, zawartymi w części dot. wskaźników wspólnych EFS monitorowanych we wszystkich priorytetach inwestycyjnych.

Osoby poszukujące pracy są rozumiane jako osoby pozostające bez pracy, gotowe do podjęcia pracy i aktywnie poszukujące zatrudnienia. Osoby nowo zarejestrowane w publicznych służbach zatrudnienia jako poszukujące pracy należy wliczać do wskaźnika, nawet jeśli nie mogą one od razu podjąć zatrudnienia.

Datą zakończenia udziału w projekcie jest data zakończenia wsparcia w postaci zapewnienia miejsca opieki nad dzieckiem do lat 3, z którego uczestnik skorzystał (podjęcie zatrudnienia nie oznacza zakończenia udziału w projekcie) lub data przerwania udziału w projekcie z powodów innych niż podjęcie zatrudnienia.

We wskaźniku można wykazać zarówno osobę, która podjęła pracę lub rozpoczęła poszukiwania zatrudnienia w trakcie trwania formy wsparcia dot. miejsc opieki, jak i tę, która podjęła pracę lub rozpoczęła poszukiwania pracy w ciągu 4 tygodni po zakończeniu udziału w projekcie. Jeśli jednak dana osoba podejmie pracę lub zacznie poszukiwać zatrudnienia w trakcie trwania projektu (i korzystania z opieki nad dzieckiem do lat 3), wówczas beneficjent może ją wykazać we wskaźniku jedynie w przypadku, kiedy pracuje lub poszukuje pracy w momencie zakończenia udziału w projekcie. Beneficjent powinien wykazać we wskaźniku wszystkie osoby, które znalazły pracę lub poszukiwały pracy (w trakcie projektu lub do 4 tygodni po projekcie) dopiero po zakończeniu udziału tych osób w projekcie.

W efekcie, to czy dany uczestnik projektu spełnia warunki umożliwiające wykazanie go we wskaźniku rezultatu, należy zbadać w momencie zakończenia jego udziału w projekcie (lub do 4 tygodni po zakończeniu udziału w projekcie). Datą zakończenia udziału w projekcie jest data zakończenia wsparcia w postaci zapewnienia miejsca opieki nad dzieckiem do lat 3, z którego uczestnik skorzystał (podjęcie zatrudnienia nie oznacza zakończenia udziału w projekcie) lub data przerwania udziału w projekcie z powodów innych niż podjęcie zatrudnienia – zgodnie z definicją daty zakończenia udziału w projekcie, wskazaną powyżej. Uczestnicy nie spełniający ww. warunków, nie mogą być wykazani we wskaźniku rezultatu.

- Najczęściej zadawane pytania (FAQ)

Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania (FAQ) związane z realizacją projektów żłobkowych RPO WM 2014-2020 można znaleźć również przy ogłoszeniach dotyczących poszczególnych naborów na portalu RPO WM pod adresem www.funduszedlamazowska.eu.